एकाइ १४ · शैक्षिक भ्रमण

थप चुनौतीपूर्ण अभ्यास प्रश्न

पूर्णाङ्क ४८

उत्तर छुट्टै कागजमा लेख्नुहोस्।

१ पदवर्ग छुट्याउनुहोस् [३]

गाढा पदको पदवर्ग लेख्नुहोस्। एउटै शब्द वाक्यअनुसार फरक हुन सक्छ। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. यो वर्ष किसानलाई **मनग्गै** आम्दानी भयो।
ख. भोजमा उसले **मनग्गै** खायो।
ग. **पाँच** बज्नुअघि हामी सौराहा पुग्यौँ।
घ. जिप **बिस्तारै** अगि बढ्यो।
ङ. सबै जना बुद्ध**प्रति** नतमस्तक थिए।
च. म **चाहिँ** झ्यालछेउ बसेँ।

२ कोष्ठकको सङ्केतअनुसार क्रियापद [३]

कोष्ठकको धातु र सङ्केत हेरी खाली ठाउँमा क्रियापद भर्नुहोस्। पहिले कर्ता हेर्नुहोस्, त्यसपछि काल र पक्ष। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. गुरुले भ्रमणका नियम ____। (सुनाउ, पूर्ण वर्तमान)
ख. बुबा बिहान खेतमा ____। (जा, अभ्यस्त भूत)
ग. बाघले मृग जङ्गलतिर ____। (तान्, अज्ञात भूत)
घ. भोलि यसबेला हामी लुम्बिनी ____। (पुग्, अपूर्ण भविष्यत्)
ङ. उर्मिला बिहान योग ____। (गर्, सामान्य वर्तमान)
च. बहिनीहरू मेला हेर्न ____। (जा, पूर्ण वर्तमान)

३ पञ्चम वर्ण कि शिरबिन्दु? [३]

नाके आवाज पछिको वर्णको वर्गबाट लिइन्छ। खाली ठाउँमा मिल्ने रूप राखी शब्द पूरा गर्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. श__ख
ख. च__चल
ग. क__ठ
घ. स__ध्या
ङ. स__भव
च. स__रक्षण

४ शब्द कहाँबाट आए? [३]

तलका शब्दमध्ये कुन तत्सम, कुन तद्भव र कुन आगन्तुक हुन्, कापीमा तालिका बनाई छुट्याउनुहोस्। आगन्तुक शब्दको स्रोत भाषा पनि लेख्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

ज्ञान, घाम, किसान, कागज, किताब, क्यामरा

५ भ्रमणको घडी [३]

दैनिकीअनुसार तेस्रो दिन विद्यार्थी साढे पाँच बजे उठे, साढे छ बजे लुम्बिनीबाट पाल्पा हिँडे र करिब तीन घण्टामा तानसेन पुगे। दोस्रो दिन उनीहरूको निद्रा सवा पाँच बजे खुलेको थियो, र साढे छ बजे चियानास्ता भएको थियो। यी आधारमा हिसाब गर्नुहोस्।

क. तेस्रो दिन उठेपछि हिँड्न कति समय लाग्यो?
ख. विद्यार्थी तानसेन करिब कति बजे पुगे?
ग. दोस्रो दिन निद्रा खुलेको कति समयपछि चियानास्ता भयो?

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-nepali/shaikshik-bhraman

६ तथ्य जाँच [३]

दैनिकीका आधारमा यी भनाइ ठिक हुन् कि बेठिक, लेख्नुहोस्। बेठिक भए सच्याउनुहोस्।

क. विद्यार्थीहरू डुङ्गा तरेर मर्स्याङ्दी नदी पारि पुगे र जिप चढे।
ख. सम्राट् अशोक ईसापूर्व तेस्रो शताब्दीमा लुम्बिनी आएका थिए।
ग. उनीहरूले परम्परागत थारू नृत्य लुम्बिनीमा हेरे।

७ अपठित गद्यांश [५]

दिइएको दैनिकी पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

दुध कारखानामा एक दिन

डाँडागाउँ
२०८३ असार ५ गते
साँझ ७ बजे

आज हाम्रो कक्षा गाउँनजिकैको दुध कारखाना हेर्न गयो। म त दुध भनेको गाई र ठेकीको कुरा मात्र ठान्थेँ। कारखानाको ढोकामै लामो पङ्क्तिमा किसान उभिएका रहेछन्। प्रत्येकको दुध जाँचेर मात्र लिइँदो रहेछ। पानी मिसाएको दुध त मेसिनले चिन्दो रहेछ!

भित्र पस्नुअघि हामीले टोपी र पन्जा लगायौँ। मलाई हाँसो लाग्यो, तर आमाले भान्सामा हात धोएको सम्झेर चुप लागेँ। ठुला ठुला भाँडामा दुध तताइँदै र चिस्याइँदै थियो। कारखानाका एक जना कर्मचारीले भने, “यो गर्दा दुध बिग्रँदैन।”

दिउँसो बाहिर निस्कँदा एउटी बुढी किसान बाटोमै बसेकी थिइन्। उनको दुध फर्काइएको रहेछ। मलाई उनको अनुहार हेर्न गाह्रो भयो। आज मैले राम्रो दुध कति जनाको मिहिनेतले घर पुग्छ भन्ने बुझेँ, तर नियमको अर्को पाटो पनि देखेँ। भोलि आमालाई यो कुरा सुनाउँछु।

क. यो दैनिकी लेखिएको समय र ठाउँ कसरी थाहा हुन्छ?
ख. दैनिकीमा ‘रहेछन्’, ‘रहेछ’ जस्ता रूप किन धेरै आएका छन्?
ग. लेखकको सोच कारखानाभित्र कसरी बदलियो?
घ. ‘नियमको अर्को पाटो’ भन्नुको अर्थ के हो?
ङ. यो दैनिकी सबै कुराको सूची मात्र होइन भन्ने कसरी देखिन्छ?

८ सङ्केतअनुसार वाक्य परिवर्तन [४]

कोष्ठकको सङ्केतअनुसार वाक्य बदल्नुहोस्। एउटा कुरा बदल्दा अरू के के बदलिन्छ, ध्यान दिनुहोस्।

क. ऊ पढ्छे। (अकरण)
ख. म खेल्छु। (तृतीय पुरुष, मध्यम आदर, पुलिङ्ग)
ग. अग्लो केटो हाँस्यो। (स्त्रीलिङ्ग)
घ. तँ आइस्। (उच्च आदर)

९ त्रुटि पहिचान र सुधार [४]

तलको अनुच्छेदमा पञ्चम वर्णका आठओटा त्रुटि छन्। तिनलाई पहिचान गरी अनुच्छेद शुद्ध पारेर कापीमा लेख्नुहोस्।

चन्चल मन लिएर हामी निकुन्ज पुग्यौँ। त्यहाँबाट सन्ग्रहालय गयौँ। मन्दिरमा शन्खको आवाज सुन्दा मेरो कन्ठ नै भरियो। सम्ध्याको बेला गुरुले चन्पाको बोटमुनि सबैलाई भेला गर्नुभयो। यस्तो भ्रमण फेरि सन्भव होला?

१० भाव विस्तार [४]

दिइएको पङ्क्तिको भाव विस्तार गर्नुहोस्।

> अलि अलि डर अलि अलि कुतूहल बोकेर जङ्गल सफारी सुरु भयो।

११ दैनिकी लेखन [५]

विद्यालयको खेलकुद दिवसको दैनिकी १२०–१५० शब्दमा लेख्नुहोस्। सिरानमा ठाउँ, मिति र समय राख्नुहोस्। सबै कुरा होइन, मनमा बसेका तीन चार कुरा छान्नुहोस्।

> विद्यालयको खेलकुद दिवसको दैनिकी लेख्नुहोस्।

१२ तर्क र प्रतितर्क [४]

दिइएको भनाइको पक्षमा एउटा तर्क र विपक्षमा एउटा प्रतितर्क दिई आफ्नो निष्कर्ष लेख्नुहोस्।

> “शैक्षिक भ्रमणमा जानुभन्दा तिनै दिन कक्षामा पढ्नु बढी उपयोगी हुन्छ।”

१३ सोच्नुहोस् [४]

तर्कसहित उत्तर लेख्नुहोस्।

> दैनिकी आफ्नै लागि लेखिन्छ भने त्यसमा साथीको नराम्रो बानी पनि लेख्न मिल्छ? तर उर्मिलाको दैनिकी पाठ्यपुस्तकमा छापिएर सबैले पढे। दैनिकी सबैले पढ्ने भएपछि लेख्ने कुरा कसरी बदलिन्छ?

१४ क्रियाकलाप: एक हप्ताका क्षण (अङ्क नदिइने)

सात दिनसम्म हरेक दिन एउटा मात्र मनमा बसेको क्षण छानेर कापीमा तालिका बनाई टिप्नुहोस्। हप्ताको अन्त्यमा सबैभन्दा बलियो क्षणबारे पूरा दैनिकी लेख्नुहोस्।

बार	त्यो क्षण	के लाग्यो	के सिकियो

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-nepali/shaikshik-bhraman